

DİJİTAL ÇAĞDA TOPLUMSAL PROTESTO VE KİMLİK İNŞASI: ÇİN'DE DİJİTAL MİLLİYETÇİLİK VE ABD'DE BLACK LIVES MATTER HAREKETİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Doktora Öğrencisi Ali KIRIKTAŞ¹

Özet

Bu makale, 21. yüzyılın en belirgin iki dijital toplumsal fenomenini karşılaştırmalı olarak incelemektedir: Çin'deki dijital milliyetçilik ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Black Lives Matter (BLM) hareketi. Her iki olgu da dijital platformları kimlik inşası ve toplumsal seferberlik için merkezi bir araç olarak kullanmasına rağmen, devletle ilişkileri, örgütsel yapıları, temel söylemleri ve kimlik inşası süreçleri açısından taban tabana zıt dinamikler sergilemektedir. Çin'de dijital milliyetçilik, genellikle devlet anlatılarıyla simbiyotik bir ilişki içinde gelişen, "Aşağılanma Yüzyılı" gibi tarihsel travmaları yeniden üreten ve ulusal kimliği dış ötekine karşı pekiştiren, yukarıdan aşağıya ve tabandan gelen unsurların birleşiminden oluşan bir yapı sergilemektedir. Buna karşılık, ABD'de ortaya çıkan BLM hareketi, devlet şiddetine ve sistemik ırkçılığa karşı gelişen, merkezi olmayan, ağ tabanlı bir karşı-hegemonik direniş biçimidir. Hareket, dijital araçları marjinalleştirilmiş kimlikleri (özellikle Siyah kimliğini) yeniden olumlamak, tarihsel anlatılara meydan okumak ve adalet talebiyle tabandan örgütlenmek için kullanılmaktadır. Bu çalışma, sosyal hareket teorileri, dijital aktivizm ve milliyetçilik çalışmaları literatüründen faydalanarak, bu iki hareketin dijital teknolojileri nasıl farklı şekillerde araçsallaştırdığını analiz etmektedir. Makale, dijital platformların mimarisinin ve içinde faaliyet gösterdikleri siyasi rejimin, toplumsal hareketlerin karakterini ve hedeflerini belirlemede ne denli kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, bu karşılaştırma, dijital çağda toplumsal protesto ve kimlik inşasının tek bir model üzerinden anlaşılamayacağını, aksine yerel siyasi, tarihsel ve teknolojik bağlamların bu süreçleri derinden şekillendirdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Milliyetçilik, Black Lives Matter, Toplumsal Hareketler, Dijital Aktivizm, Kimlik İnşası.

SOCIAL PROTEST AND IDENTITY CONSTRUCTION IN THE DIGITAL AGE: A COMPARATIVE ANALYSIS OF DIGITAL NATIONALISM IN CHINA AND THE BLACK LIVES MATTER MOVEMENT IN THE UNITED STATES

Abstract

This article provides a comparative analysis of two of the most prominent digital social phenomena of the 21st century: digital nationalism in China and the Black Lives Matter (BLM) movement in the United States. Although both phenomena use digital platforms as a central tool for identity construction and social mobilisation, they exhibit diametrically opposed dynamics in terms of their relationship with the state, organisational structures, core discourses, and identity construction processes. In China, digital nationalism generally develops in symbiotic relationship with state narratives, reproducing historical traumas such as the 'Century of Humiliation' and reinforcing national identity against the external 'other,' presenting a structure composed of a combination of top-down and bottom-up elements. In contrast, the BLM movement that emerged in the US is a decentralised, network-based form of counter-hegemonic resistance that developed against state violence and systemic racism. The movement uses digital tools to reclaim marginalised identities (particularly Black identity), challenge historical narratives, and organise from the grassroots in pursuit of justice. This study analyses how these two movements instrumentalise digital technologies in different ways, drawing on social movement theories, digital activism, and nationalism studies literature. The article reveals how critical the architecture of digital platforms

¹ Kapadokya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, ali_kiriktas_44@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4209-0094

and the political regime in which they operate are in determining the character and goals of social movements. Ultimately, this comparison demonstrates that social protest and identity construction in the digital age cannot be understood through a single model; rather, local political, historical, and technological contexts profoundly shape these processes.

Keywords: Digital Nationalism, Black Lives Matter, Social Movements, Digital Activism, Identity Construction.

GİRİŞ

21. Yüzyıl, toplumsal ve siyasi yaşamın giderek dijitalleştiği, sosyal medya platformlarının kamusal söylemin ve kolektif eylemin önemli alanlarından biri haline geldiği bir döneme tanıklık etmektedir. İnternet ve ağ tabanlı iletişim teknolojileri, bir yandan otoriter rejimlerin gözetim ve propaganda kapasitelerini artırırken (Callahan, 2020), diğer yandan sivil toplum aktörlerine ve muhalif hareketlere benzeri görülmemiş bir örgütlenme ve seslerini duyurma imkânı sunmaktadır (Greijdanus vd., 2020). Bu ikili doğa, dijital platformların toplumsal protestoları ve kimlik siyasetini nasıl dönüştürdüğüne dair karmaşık ve bağlama özgü bir tablo ortaya koymaktadır. Hashtag kampanyaları, viral videolar, çevrimiçi forumlar ve anlık mesajlaşma uygulamaları, dünyanın dört bir yanındaki toplumsal hareketlerin repertuarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Karadoğan Doruk vd., 2021). Bu dijital araçlar, coğrafi sınırları aşan dayanışma ağları kurmayı, ana akım medyanın filtrelerini yenileyerek doğrudan iletişim kurmayı ve geniş kitleleri hızla mobilize etmeyi mümkün kılmaktadır (Cammaerts, 2015).

Ancak bu teknolojik olanaklar, tek tip bir dijital aktivizm modeli yaratmamaktadır. Aksine, dijital araçların kullanımı ve etkileri, içinde faaliyet gösterdikleri siyasi, kültürel ve teknolojik ekosistem tarafından derinden şekillendirilmektedir. Bu bağlamda, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki dijital milliyetçilik olgusu ile Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan Black Lives Matter (BLM) hareketi, dijital çağda toplumsal seferberlik ve kimlik inşasının iki zıt kutbunu temsil eden çarpıcı örnekler olarak öne çıkmaktadır. Her ikisi de sosyal medyayı yoğun bir şekilde kullanan bu fenomenler, hedefleri, yapıları, devletle ilişkileri ve kimlik inşa etme biçimleri açısından temelden farklılaşmaktadır. Çin'de dijital platformlar, genellikle devletin ideolojik hedefleriyle uyumlu bir şekilde, ulusal kimliği pekiştiren ve dış tehditlere karşı birleşen bir milliyetçilik türünü beslerken (Zhang vd., 2024); ABD'de aynı tür platformlar, devlete ve onun kurumlarına meydan okuyan, marjinalleştirilmiş bir ırksal kimliğin haklarını ve tanınmasını talep eden karşı-hegemonik bir hareketin doğuşuna zemin hazırlamıştır (Smith, 2021).

Bu makalenin temel amacı, Çin'deki dijital milliyetçilik ile ABD'deki BLM hareketini karşılaştırmalı bir vaka analizi yöntemiyle inceleyerek, dijital aktivizmin evrensel bir olgu olmaktan ziyade, yerel bağlamlar tarafından belirlenen özgül dinamiklere sahip olduğunu ortaya koymaktır. Çalışma, bu iki hareketin dijital teknolojileri nasıl farklı stratejilerle kullandığını, bu stratejilerin kimlik inşası ve toplumsal protesto üzerindeki etkilerini ve bu farklılıkların altında yatan yapısal nedenleri analiz etmeyi hedeflemektedir.

Bu çalışmanın temel argümanı şudur; Sosyal medya ve ağ iletişimi gibi aynı teknolojik altyapılar, içinde bulundukları siyasi rejim (otoriter/demokratik), platform yönetimi (şansürlü/açık) ve hâkim tarihsel anlatılar tarafından filtrelendiğinde, birbirine taban tabana zıt iki toplumsal fenomen üretir. Bu fenomenlerden ilki, Çin örneğinde görüldüğü gibi, devlet gücünü pekiştiren, ulusal kimliği homojenleştiren ve meşruiyetini dış ötekine karşı konumlandıran bir yapıdır (Zhang vd., 2024). İkincisi ise, BLM örneğinde olduğu gibi, devlet gücüne meydan okuyan, ulus-devlet içindeki hiyerarşileri sorgulayan ve marjinalleştirilmiş bir

kimliği olumlayarak adalet talep eden bir karşı harekettir (Roberts, 2018). Bu karşılaştırma, dijital araçların kendiliğinden özgürleştirici veya baskıcı olmadığını, politik potansiyellerinin toplumsal ve siyasi güç ilişkileri tarafından aktive edildiğini göstermektedir. Hashtag kampanyaları ve çevrimiçi seferberlik gibi benzer dijital kullanıcı davranışları, içinde yer aldıkları siyasal bağlamın yapısal özelliklerine bağlı olarak birbirine zıt politik sonuçlar doğurabilmektedir. Çin’de öfke, “Çin halkının duygularını inciten” dış aktörlere yöneltilerek ulusal sınırları pekiştirirken (Jaivin, 2021), ABD’de öfke, kendi nüfusunun bir kesimine zarar veren devlet kurumlarına (polise) yöneltilerek bu sınırların meşruiyetini sorgulamaktadır.

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımları kapsamında yer alan karşılaştırmalı vaka analizi yöntemini benimsemektedir. Çin dijital milliyetçiliği ile Black Lives Matter (BLM) hareketi, dijital çağda toplumsal seferberliğin farklı yönelimlerini ve siyasal etkilerini analiz edebilmek amacıyla, “maksimum farklılık” ilkesine dayalı olarak seçilmiş iki karşıt vaka olarak ele alınmıştır. Veri toplama sürecinde; sosyal hareketler kuramı, dijital aktivizm literatürü, milliyetçilik çalışmaları ve eleştirel ırk teorisi başta olmak üzere ilgili akademik yazın, saygın medya kuruluşlarının raporları, düşünce kuruluşları tarafından yayımlanan analizler ve söz konusu hareketlerin kendi üretimleri (resmî internet siteleri ve sosyal medya beyanları) gibi ikincil kaynaklardan yararlanılmıştır. Analitik çerçeve, bu kaynakların tematik ve söylem çözümlemesine dayalı sistematik bir incelemesini içermektedir.

Makale altı bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünün ardından, ikinci bölümde çalışmanın teorik çerçevesi sunulacaktır. Bu bölümde dijital aktivizm, dijital milliyetçilik ve eleştirel ırk teorisi gibi temel kavramlar ve yaklaşımlar ele alınacaktır. Üçüncü ve dördüncü bölümlerde sırasıyla Çin dijital milliyetçiliği ve BLM hareketi vakaları, tarihsel kökenleri, yapıları, stratejileri ve kimlik inşa süreçleri açısından derinlemesine incelenecektir. Beşinci bölümde, bu iki vakanın devletle ilişkileri, kimlik inşa stratejileri, platformların rolü ve başarı metrikleri gibi temel eksenler üzerinden sistematik bir karşılaştırması yapılacaktır. Sonuç bölümünde ise, makalenin temel bulguları özetlenecek ve dijital çağda toplumsal protesto ve kimlik inşasının geleceğine dair teorik çıkarımlarda bulunulacaktır.

1. TEORİK ÇERÇEVE: DİJİTAL ÇAĞDA KOLEKTİF EYLEM VE KİMLİK

Bu çalışmanın analitik çerçevesi, üç temel teorik yaklaşıma dayanmaktadır: dijital aktivizm ve yeni toplumsal hareketler kuramı, dijitalleşen milliyetçilik literatürü ve eleştirel ırk teorisi. Söz konusu yaklaşımlar, ele alınan iki vakanın dijital mobilizasyon dinamiklerini, ideolojik yönelimlerini ve siyasal etkilerini farklı ama birbirini tamamlayıcı perspektiflerden açıklamaya imkân tanımaktadır.

Klasik sosyal hareket teorileri, kolektif eylemi genellikle kaynak mobilizasyonu (McCarthy ve Zald) veya politik fırsat yapıları (Tilly, McAdam) gibi yapısal faktörlerle açıklamıştır (Schrade, 2018). Ancak 1960’lardan sonra ortaya çıkan ve post-materyalist değerlere (çevrecilik, feminizm, barış) odaklanan hareketleri açıklamakta bu teoriler yetersiz kalmıştır. Bu noktada *Yeni Toplumsal Hareketler* (YTH) teorisi, kolektif eylemin merkezine kimlik, kültür ve yaşam tarzı gibi unsurları yerleştirerek önemli bir açılım sağlamıştır (Tillery, 2019). YTH’ler, maddi kaynaklardan ziyade sembolik kaynaklara, hiyerarşik örgütlenmeler yerine ağ tabanlı yapılara ve sınıf temelli mücadeleler yerine kimlik temelli politikalara vurgu yapar. Hem BLM’nin kimlik odaklı mücadelesi hem de dijital milliyetçiliğin kültürel ve sembolik boyutları, YTH perspektifinden anlamlandırılabilir.

Dijital çağ, bu dinamikleri daha da karmaşıklştırmıştır. Bennett ve Segerberg’in “bağlantısal eylem” (connective action) kavramı, dijital teknolojilerin kolektif eylemin mantığını nasıl değiştirdiğini açıklamaktadır (Greijdanus vd., 2020). Geleneksel kolektif eylem

mantığı, güçlü örgütsel kimlikler ve hiyerarşik yapılar gerektirirken, *bağlantısal eylem* mantığı, bireylerin kendi kişisel çerçevelerini ve motivasyonlarını koruyarak, dijital ağlar aracılığıyla gevşek ve esnek bir şekilde bir araya geldiği, merkezi olmayan bir katılım modelini tanımlar. Bir hashtag etrafında toplanmak veya viral bir içeriği paylaşmak, bu tür bir eylemin tipik örnekleridir. BLM'nin merkezi olmayan yapısı bu modele mükemmel bir şekilde uyarken (Ross, 2015), Çin'deki dijital milliyetçi kampanyalar da benzer şekilde, resmi bir üyelik gerektirmeksizin, paylaşılan bir duygu veya hedefe yönelik olarak ağlar üzerinden hızla yayılabilmektedir. Bununla birlikte, dijital aktivizme yönelik eleştiriler de mevcuttur. "Slacktivism" (tembel aktivizm) kavramı, çevrimiçi katılımın (beğeni, paylaşım vb.) anlamlı bir politik değişim yaratmaktan uzak, düşük maliyetli ve sembolik bir eylem olduğu eleştirisini getirirken (Greijdanus vd., 2020), *dijital eşitsizlik* kavramı ise teknolojiye erişim, dijital okuryazarlık ve kaynaklardaki farklılıkların çevrimiçi katılımındaki sınıf temelli eşitsizlikleri pekiştirebileceğine dikkat çekmektedir (Schradie, 2018).

Benedict Anderson'ın çığır açan eseri *Hayali Cemaatler*, ulusların kadim ve doğal varlıklar olmadığını, aksine modern çağın bir ürünü olduğunu ve özellikle *matbaa kapitalizmi* aracılığıyla *hayal edildiğini* savunur (Corry & Ananny, 2019). Anderson'a göre, gazeteler ve romanlar, aynı dili konuşan milyonlarca insanın, birbirlerini hiç tanımamalarına rağmen, ortak bir zaman ve mekân algısı içinde yaşadıkları ve derin bir yatay yoldaşlık bağıyla birbirlerine bağlı oldukları bir cemaate ait olduklarını hayal etmelerini sağlamıştır (Anderson, 2015). Bu teori, milliyetçiliğin medya ve iletişim teknolojileriyle olan simbiyotik ilişkisini anlamak için temel bir çerçeve sunar.

Florian Schneider, Anderson'ın bu teorisini dijital çağa taşıyarak, günümüz uluslarının artık "dijital olarak ağa bağlı cemaatler" (digitally networked communities) olarak kavramsallaştırılması gerektiğini öne sürer (Callahan, 2020). Schneider'e göre, dijital platformlar (arama motorları, sosyal medya, çevrimiçi ansiklopediler) ulusal duygu ve anlatıların benimsendiği, filtrelendiği, dönüştürüldüğü, güçlendirildiği ve hızlandırıldığı yeni arenalardır (Schneider, 2018). Bu süreçte milliyetçilik, pasif bir şekilde tüketilen bir ideolojiden ziyade, kullanıcıların aktif olarak katıldığı ve yeniden ürettiği bir süreç haline gelir. Daha da önemlisi, Schneider milliyetçiliği bir ideolojiden çok, *biz ve onlar* mantığını teşvik eden tasarım özelliklerine sahip bir teknoloji olarak görmeyi önerir. Arama motoru algoritmalarının belirli sonuçları önceliklendirmesi veya hava durumu haritalarının tartışmalı adaları doğal olarak ulusal toprağın bir parçası gibi göstermesi, milliyetçiliğin içeriğin ötesinde, platformun teknik mimarisi aracılığıyla nasıl sıradan ve gündelik bir şekilde üretildiğini gösterir (Callahan, 2020). Bu teorik çerçeve, Çin'de devletin ve diğer aktörlerin dijital altyapıyı ulusal kimliği şekillendirmek için nasıl kullandığını analiz etmek için kritik bir öneme sahiptir.

Black Lives Matter hareketini teorik bir zemine oturtmak için Eleştirel Irk Teorisi (CRT) önemli bir araçtır. 1970'ler ve 80'lerde hukuk akademisyenleri tarafından geliştirilen CRT, ırkçılığın sadece bireysel önyargı ve ayrımcılıklardan ibaret olmadığını, aksine Amerikan toplumunun yasal, kurumsal ve toplumsal yapılarına derinden işlemiş sistemik bir olgu olduğunu savunur. CRT'nin temel ilkeleri şunlardır: 1. Irk, biyolojik bir gerçeklik değil, belirli grupları ezmek ve sömürmek için kullanılan sosyal bir inşadır. 2. Irkçılık, Amerikan toplumunda istisnai bir durum değil, normal ve yaygın bir olgudur (Onwuachi-Willig, 2022). 3. Renk körü yaklaşımlar, ırkçılığın yapısal doğasını görmezden geldiği için eşitsizlikleri çözmede yetersizdir ve hatta bu eşitsizlikleri yeniden üretebilir (Legal Defense Fund, t.y.). 4. Kesişimsellik (intersectionality) kavramı, ırk, cinsiyet, sınıf ve cinsel yönelim gibi kimlik kategorilerinin birbiriyle kesişerek bireylerin deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini ve ayrımcılığın katmanlı bir yapıya sahip olduğunu vurgular. 5. Karşı-anlatılar ve hikâye

anlatıcılığı, egemen anlatıları sorgulamak ve marjinalleştirilmiş grupların deneyimlerini görünür kılmak için güçlü araçlardır (Onwuachi-Willig, 2022).

BLM hareketi, bu teorik ilkeleri somut eyleme dönüştürür. Hareket, *Black Lives Matter* sloganını seçerek, *All Lives Matter* gibi renk körü söylemlerin, Siyah yaşamlarına yönelik belirli ve yapısal tehditlerin görünmezleştirilme süreçlerini ortaya çıkarmaktadır (Onwuachi-Willig, 2022). Polis şiddeti ve adalet sistemindeki eşitsizlikleri merkeze alarak, ırkçılığın kurumsal doğasını vurgulamaktadır. Hareketin kurucularının Siyah kadınlar olması ve Siyah queer ve trans bireyleri merkeze alması, kesişimsellik ilkesinin pratik bir yansımasıdır. Cep telefonu videoları ve sosyal medya tanıklıkları aracılığıyla yayılan hikayeler, resmi anlatılara meydan okuyan güçlü karşı-anlatılar oluşturur (Ray, 2022).

Bu iki teorik çerçeve (Anderson/Schneider'in dijital milliyetçiliği ve CRT'nin ırksal adalet mücadelesi) sadece farklı olmakla kalmaz, aynı zamanda devlet ve kimlik hakkındaki varsayımlarında temelden çelişir. Anderson/Schneider çerçevesi, sınırları dijital olarak pekiştirilen, bütüncül (hayali de olsa) bir ulusal topluluğu birincil analiz birimi olarak kabul eder. BLM'ye uygulanan CRT ise, bu bütüncül ulusal topluluk fikrini temelden parçalar ve bu fikrin ırksal hiyerarşi ve dışlama üzerine inşa edildiğini savunur. Dolayısıyla, Çin dijital milliyetçiliği dijital araçları hayali cemaati pekiştirmek için kullanırken, BLM bu araçları o cemaatin adalet ve eşitlik hayalinin gerçekliğini sorgulamak ve onun içinde ezilen farklı bir deneyimin gerçekliğini öne sürmek için kullanır. Bu durum, dijital aktivizmin, hareketin hegemonik ulusal anlatıyla olan ilişkisine bağlı olarak hem bir topluluk *sağlamlaştırma* hem de bir topluluk *parçalama/yeniden tanımlama* aracı olabileceğini göstermektedir.

2. VAKA ANALİZİ I: ÇİN'DE DİJİTAL MİLLİYETÇİLİĞİN İNŞASI VE SEFERBERLİĞİ

Çin'de ortaya çıkan dijital milliyetçilik, indirgemeci biçimde yukarıdan aşağıya dayatılan bir devlet propagandası olarak ele alınamaz. Aksine, Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) stratejik yönlendirmesi, dijital altyapı ve platformlar üzerindeki kurumsal denetim, tarihsel anlatıların yeniden üretimi ve sıradan internet kullanıcılarının gönüllü ve yoğun katılımının kesişiminde şekillenen, çok katmanlı ve dinamik bir etkileşim alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu etkileşim alanı, ulusal kimliğin yeniden inşasını destekleyen, Parti-devletin meşruiyetini tahkim eden ve dış dünyaya karşı söylemsel düzeyde bütünleşmiş bir kolektif duruş üreten güçlü bir dijital kamusalılık yaratmaktadır.

ÇKP için milliyetçilik, özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde komünist ideolojinin zayıflamasıyla birlikte, temel bir meşruiyet kaynağı haline gelmiştir. Parti, kendisini Çin'i yabancı güçlerin sömürsünden kurtaran ve ulusal onuru yeniden tesis eden tek güç olarak konumlandırır. Bu *resmi milliyetçilik* anlatısı, iki ana sütun üzerine inşa edilmiştir; zafer ve mağduriyet (Zhang vd., 2024). Bir yanda Çin'in binlerce yıllık şanlı medeniyeti ve günümüzdeki ekonomik ve teknolojik yükselişi gibi zafer anlatıları öne çıkarılırken, diğer yanda 19. yüzyılın ortalarından 1949'a kadar süren ve *Aşağılanma Yüzyılı* (百年国耻, *bǎinián guóchǐ*) olarak adlandırılan dönemin travması sürekli canlı tutulur. Bu anlatıya göre Çin, Afyon Savaşları'ndan başlayarak Batılı emperyalist güçler ve Japonya tarafından işgal edilmiş, aşağılanmış ve eşit olmayan anlaşmalar imzalamaya zorlanmıştır (Kaufman, 2011). ÇKP'nin 1949'da iktidara gelmesi, bu aşağılanma dönemini sona erdiren ve Çin'in yeniden ayağa kalkmasını sağlayan bir dönüm noktası olarak sunulur (Metcalf, 2019).

Devlet, bu resmi anlatıyı dijital alanda yaymak ve kontrol etmek için çok katmanlı bir strateji izlemiştir. Bu stratejinin en görünür unsuru, *Büyük Güvenlik Duvarı* (Great Firewall) olarak bilinen kapsamlı internet sansür sistemidir. Bu sistem, Google, Twitter, Facebook gibi

küresel platformlara erişimi engelleyerek, kullanıcıları Weibo, WeChat ve Douyin gibi yerli platformlardan oluşan bir duvarlı bahçe (walled garden) ekosistemine yönlendirir (Chen vd., 2025). Bu kapalı ekosistem, devletin söylemi yönlendirmesini ve muhalif sesleri bastırmasını kolaylaştırır. Devlet kontrolündeki medya kuruluşları (People's Daily, CCTV, Xinhua) ve hükümet organları, bu platformlarda yoğun bir şekilde propaganda faaliyetleri yürüterek resmi milliyetçi mesajları yayar (Deng ve Yang, 2021). Ayrıca devlet, *teknolojik milliyetçilik* politikalarıyla dijital altyapıyı (kablolardan yazılımlara kadar) şekillendirerek, teknoloji şirketlerini resmi anlatılarla uyumlu hale getirmeye teşvik etmiştir (Zhang vd., 2024).

Çin dijital milliyetçiliğinin gücü, yalnızca devletin yukarıdan aşağıya yönlendirici söylem ve politikalarından değil, aynı zamanda dijital kamusal alanın görece gündelik ve sıradan pratikleri içinde konumlanan aktörler tarafından üretilen ve dolaşıma sokulan *gündelik milliyetçilikten* de beslenmektedir. Bu bağlamda dijital milliyetçilik, bireylerin günlük çevrimiçi etkileşimleri aracılığıyla ulusal kimliklerini ifade ettikleri; çoğu zaman kendiliğinden, duygusal ve performatif nitelikler taşıyan bir milliyetçilik biçimi olarak tezahür etmektedir. Söz konusu gündelik milliyetçilik pratikleri, sıklıkla devletin resmî söylemini yeniden üretmekte ve pekiştirmekte; bazı durumlarda ise bu söylemin ötesine geçerek daha yoğun, dışlayıcı ve saldırgan ifadeler üretebilmektedir. Devlet ise bu tabandan yükselen milliyetçi dinamikleri sürekli olarak izlemekte; kimi zaman bunları stratejik biçimde kendi siyasal hedefleri doğrultusunda kullanmakta (co-optation), kimi zaman da potansiyel olarak denetim dışına çıkmalarını engellemek amacıyla müdahalede bulunmaktadır (Zhang vd., 2024).

Bu gündelik milliyetçiliğin en bilinen aktörleri, *Küçük Pembeler* (*xiaofenhong*) olarak adlandırılan genç, hiper-milliyetçi ve dijital olarak son derece aktif bir gruptur (Jaivin, 2021). Başlangıçta, pembe renkli bir edebiyat sitesinin kadın kullanıcılarına atıfta bulunmak için kullanılan bu terim, zamanla Çin'i veya ÇKP'yi eleştiren herhangi bir kişi veya kuruma karşı çevrimiçi saldırılar düzenleyen genç milliyetçiler için genel bir etiket haline gelmiştir. Demografik olarak genellikle 18-24 yaş arası, daha çok üçüncü ve dördüncü kademe şehirlerde yaşayan ve kadın ağırlıklı olduğu iddia edilen (ancak bazı analizler erkeklerin de yoğun katılım gösterdiğini ortaya koymaktadır) bu grup (Wei, 2019), Çin'in ekonomik yükselişi döneminde büyümüş ve *Aşağılanma Yüzyılı* anlatısıyla şekillenmiş bir nesli temsil eder (Wang & Li, 2021). Motivasyonları arasında Çin'in başarılarından duydukları samimi gurur, Batı medyasının Çin'e yönelik eleştirilerine karşı duydukları öfke ve *Çin halkının duygularını inciten* her türlü eyleme karşı kolektif bir savunma içgüdüleri bulunur. Küçük Pembeler, organize trolleme kampanyaları, yabancı ünlülerin veya şirketlerin sosyal medya hesaplarına yönelik kitlesel yorum saldırıları ve eleştirel sesleri *vatan haini* olarak damgalayarak susturma gibi taktikler kullanmaktadırlar (Jaivin, 2021). Devlet tarafından doğrudan maaşla çalıştırılan *50 Cent Partisi* üyelerinden farklı olarak, Küçük Pembeler genellikle gönüllü olarak hareket ederler, bu da onları daha etkili kılmıştır (Wei, 2019).

Florian Schneider'in de vurguladığı gibi, Çin'de milliyetçi söylem sadece paylaşılan içeriklerle değil, aynı zamanda dijital platformların teknik tasarımı ve mimarisi aracılığıyla da inşa edilir. Çin'in *duvarlı bahçesi* içindeki platformlar, tarafsız birer alan değildir; aksine, belirli dünya görüşlerini teşvik eden ve diğerlerini marjinalleştiren algoritmik ve yapısal özelliklere sahiptirler. Örneğin, Baidu gibi arama motorları, Diaoyu/Senkaku adaları gibi egemenlik anlaşmazlıklarıyla ilgili aramalarda, Çin'in resmi tezlerini destekleyen sonuçları önceliklendirir. Bu sonuçlar sadece siyasi argümanları değil, aynı zamanda bu adaların hava durumu tahminleri gibi sıradan içerikleri de içerebilir, bu da Çin'in egemenlik iddiasını gündelik yaşamın sıradan bir parçası haline getirerek normalleştirmiştir (Callahan, 2020).

Weibo ve Douyin (TikTok'un Çin versiyonu) gibi sosyal medya platformlarının algoritmaları da benzer bir işlev görmektedir. Bu platformlar, milliyetçi ve vatansever içerikleri (pozitif enerji olarak adlandırılan) teşvik etme ve daha geniş kitlelere ulaştırma eğiliminde olduğu söylenebilir (Chen vd., 2021; Shi ve Li, 2025). Buna karşılık, hassas kabul edilen konularla ilgili içerikler ya doğrudan sansürlenir ya da algoritmik olarak daha az görünür hale getirilir (Prodani vd., 2025). Weibo'nun sansür mekanizması, Twitter'a kıyasla çok daha katı ve proaktif olduğu söylenebilir. Hassas anahtar kelimeler otomatik olarak filtrelenir ve hatta kullanıcılar, sansürü aşmak için metinleri resim formatında paylaşmak gibi yaratıcı yöntemler geliştirmek zorunda kalırlar (Center for Spatial Research, t.y.). Bu yapısal farklılıklar, Weibo'daki siyasi tartışmaların genellikle eğlence ve tüketim kültürüyle ilgili konulara odaklanmasına yol açarken, Çince konuşan Twitter kullanıcıları arasında siyasi ve eleştirel içeriklerin daha yaygın olmasına neden olmaktadır (Zhang ve Gonçalves, 2015). Sonuç olarak, Çin'in dijital ekosistemi, kullanıcıları sürekli olarak devlet onaylı milliyetçi anlatılara maruz bırakan ve alternatif bakış açılarını sınırlayan devasa bir yankı odası (echo chamber) işlevi görmektedir (Greijsdanus vd., 2020).

Çin dijital milliyetçiliğinin soyut bir söylemden ibaret olmadığı, somut ve güçlü ekonomik ve siyasi sonuçlar doğurabildiği, son yıllarda yaşanan birkaç olayda açıkça görülmüştür. Örneğin;

Daryl Morey (NBA) Olayı (2019): Houston Rockets basketbol takımının o zamanki genel menajeri Daryl Morey'nin, Hong Kong'daki demokrasi yanlısı protestoları destekleyen *Özgürlük için Savaş, Hong Kong'un Yanında Ol* şeklinde bir tweet atması, dijital milliyetçiliğin nasıl anında ve eşgüdümlü bir şekilde harekete geçtiğini gösteren bir ders niteliğinde olduğu görülmüştür (Weng, 2021). Morey'nin tweet'i Weibo'da hızla yayılmış ve büyük bir öfke dalgasına neden olmuştur. Bu durum üzerine Çin Basketbol Birliği, Rockets ile olan işbirliğini askıya almıştır (South China Morning Post, t.y.). NBA'in Çin'deki resmi yayın ortağı olan teknoloji devi Tencent ve devlet televizyonu CCTV, Rockets'ın maçlarını yayınlamayacaklarını duyurmuştur (Hubscher, 2019). Li-Ning gibi Çinli sponsorlar takımla olan anlaşmalarını iptal etmiş ve Rockets ürünleri e-ticaret sitelerinden kaldırılmıştır (Biberstein, 2019). Bu tepki, sadece devlet kurumlarından veya büyük şirketlerden gelmemiş; milyonlarca sıradan netizen, NBA'i ve Morey'yi kınayan mesajlar atılmıştır. Olay, dijital milliyetçiliğin, devletin, dev şirketlerin ve tabandaki aktivistlerin, Çin'in ulusal egemenliğine yönelik algılanan bir tehdide karşı nasıl tek bir vücut gibi hareket edebildiğini ve küresel bir markayı milyarlarca dolarlık bir pazar kaybı tehdidiyle diz çökmeye zorlayabildiğini gözler önüne sermiştir (*Daryl Morey, China, Hong Kong and the NBA Megathread #2*, 2019).

H&M ve Sincan Pamuğu Boykotu (2021): İsveçli moda devi H&M'in, Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki zorla çalıştırma iddialarına ilişkin endişelerini dile getiren ve bu bölgeden pamuk tedarik etmeyeceğini belirten bir açıklama yayınlaması, benzer bir dijital fırtınayı tetiklemiştir (Zhang vd., 2024). Komünist Gençlik Birliği gibi Parti'ye bağlı kuruluşların H&M'in eski açıklamasını Weibo'da gündeme getirmesinin ardından, "#SincanPamuğunuDestekliyorum" (#我支持新疆棉花#) hashtagi milyarlarca kez görüntülenmiştir. Devlet medyası kampanyayı körüklerken, ünlüler H&M ve benzeri açıklamalar yapan diğer Batılı markalarla (Nike, Adidas vb.) olan elçilik anlaşmalarını feshettiklerini duyurmuşlardır. H&M ürünleri, Taobao ve JD.com gibi en büyük e-ticaret platformlarından kaldırıldı ve hatta harita uygulamalarından mağazalarının konumları silinmiştir (Koetse, 2024). Bu olay, Çin dijital milliyetçiliğinin sadece dış politika meselelerinde değil, aynı zamanda Çin'in iç işleri olarak gördüğü konularda (insan hakları gibi) da ne kadar hassas ve güçlü bir seferberlik kapasitesine sahip olduğunu göstermiştir. Devletin

ideolojik çerçeveyi sunduğu (Sincan iddialarının Çin karşıtı güçlerin bir yalanı olduğu), platformların altyapıyı sağladığı ve milliyetçi netizenlerin gönüllü olarak ideolojik yaptırımını uyguladığı bu model, Çin'in küresel şirketler üzerindeki etkisini ve söylem kontrolündeki etkinliğini kanıtladığı görülmektedir (Zhang vd., 2024).

3. VAKA ANALİZİ II: ABD'DE BLACK LIVES MATTER HAREKETİNİN YÜKSELİŞİ VE KİMLİK MÜCADELESİ

Çin'de devletle iç içe geçmiş bir dijital milliyetçilik örüntüsünün aksine (Song, 2023), Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan Black Lives Matter (BLM) hareketi, devlet şiddetine ve yerleşik ırksal hiyerarşilere karşı tabandan yükselen ve dijital mecralar aracılığıyla güç kazanan bir kolektif itiraz biçimini temsil etmektedir. BLM, dijital platformları marjinalleştirilmiş toplulukların görünürlüğünü artırmak, egemen söylemleri sorgulamak ve kurumsallaşmış eşitsizliklere karşı yapısal dönüşüm taleplerini dile getirmek amacıyla stratejik bir karşı-hegemonik alan olarak seferber etmektedir.

Black Lives Matter hareketinin doğuşu, spesifik bir adaletsizliğe verilen dijital bir tepkiye dayanmaktadır. 2013 yılında, silahsız 17 yaşındaki Siyah genç Trayvon Martin'i vuran George Zimmerman'ın meşru müdafaa gerekçesiyle beraat etmesi, ülke çapında büyük bir hayal kırıklığı ve öfke meydana getirmiştir (Morris School District, t.y.). Bu kararın ardından aktivist Alicia Garza, Facebook'ta "Siyah insanlar. Sizi seviyorum. Bizi seviyorum. Hayatlarımız değerlidir "(Our lives matter) sözleriyle biten dokunaklı bir yazı paylaşmıştır (Chase, 2018). Arkadaşı Patrisse Cullors bu ifadeyi alıp #BlackLivesMatter hashtagi ile paylaşarak bir sloganın ve bir hareketin temellerini atmıştır. Üçüncü kurucu Ayo Tometi ise bu fikrin potansiyelini görerek, harekete çevrimiçi bir platform oluşturmak için sosyal medya hesapları kurmuştur (Bureau of Justice Statistics, 2015).

Başlangıçta bir hashtag ve bir slogan olan BLM, 2014 yılında Ferguson, Missouri'de Michael Brown ve New York'ta Eric Garner gibi silahsız Siyah erkeklerin polis tarafından öldürülmesiyle birlikte ulusal bir protesto hareketine dönüşmüştür (Day, 2015). Hareketin temel hedefleri, kuruluş manifestosunda ve sonraki beyanlarında açıkça belirtilmiştir; beyaz üstünlüğünü ortadan kaldırmak, Siyah topluluklara karşı devlet ve kanun dışı aktörler tarafından uygulanan şiddete son vermek ve Siyahların maruz kaldığı sistemik ırkçılığa karşı mücadele etmek (DeValley ve Muscato, t.y.). BLM, sadece polis şiddetine odaklanmakla kalmaz, aynı zamanda adalet, sağlık, eğitim ve barınma gibi alanlardaki ırksal eşitsizlikleri de gündeme getirerek, Siyahların tam anlamıyla insani, sivil, sosyal, politik ve ekonomik haklarının tanınması için mücadele eden bir insan hakları hareketi olduğunu belirtir (Smail, 2024).

BLM'nin en belirgin özelliklerinden biri, geleneksel toplumsal hareket modellerinden bilinçli olarak farklılaşan örgütsel yapısıdır. Martin Luther King Jr. gibi karizmatik liderlerin etrafında şekillenen 1950'ler ve 60'ların Sivil Haklar Hareketi'nin aksine, BLM merkezi olmayan, leadersiz ve ağ tabanlı bir yapıya sahiptir (Freelon vd., 2016). Kurucular, hareketin tek bir lidere bağlı kalarak zayıflatılmasını önlemek için bu modeli kasıtlı olarak seçmişlerdir; Patrisse Cullors'un ifadesiyle, "Lideri öldürerek hareketi öldüremezsiniz, çünkü çok sayıda lider var" (Chase, 2018).

Bu yapı, *Black Lives Matter* ifadesinin bir şemsiye marka gibi işlemesine olanak tanır. Bu şemsiye altında, Black Lives Matter Küresel Ağı Vakfı (BLMGNF) gibi resmi kuruluşlar, ülke genelinde belirli ilkeler etrafında birleşmiş ancak operasyonel olarak otonom olan yerel chapterlar (şubeler) ve The Movement for Black Lives (M4BL) gibi 50'den fazla Siyah hakları örgütünü bir araya getiren daha geniş koalisyonlar bulunur (Kelly-Green, 2016; McGirt, 2016).

Bu esnek ve adem-i merkeziyetçi yapı, hareketin farklı yerel bağlamlara uyum sağlamasına, çeşitli taktikler geliştirmesine ve geniş bir yelpazedeki aktivist ve destekçiyi kucaklamasına olanak tanır (Gürcan ve Donduran, 2021). Sosyal medya, bu dağınık ağın iletişim kurmasını, koordine olmasını ve ortak bir kimlik etrafında birleşmesini sağlayan kritik bir altyapı işlevi görür (Heaney, 2022). Bu yapı, hareketin hızlı bir şekilde ölçeklenmesini ve küresel bir fenomene dönüşmesini sağlamıştır, ancak aynı zamanda ortak bir politika gündemi oluşturma ve bu gündemi yasal kazanımlara dönüştürme konusunda zorluklar da yaratmıştır.

BLM'nin en güçlü yönlerinden biri, Siyah kimliğine ve Siyahların deneyimlerine ilişkin egemen anlatılara meydan okuyan ve bunları yeniden çerçeveleyen güçlü bir karşı-anlatı inşa etme kapasitesidir. Ana akım medya ve siyasi söylem, tarihsel olarak Siyahları, özellikle de polis şiddeti kurbanlarını, suçla ilişkilendirme ve saygınlık politikaları (respectability politics) çerçevesinde yargılama eğiliminde olmuştur (Wright, 2022). BLM, bu anlatıyı kırmak için dijital platformları birincil araç olarak kullanır.

Cep telefonuyla çekilen ve sosyal medyada anında yayılan polis şiddeti videoları, bu karşı-anlatının en güçlü silahıdır (Ray, 2022). Darnella Frazier'in George Floyd'un öldürülüşünü kaydettiği video gibi görüntüler, resmi polis raporlarının ve ana akım medyanın genellikle görmezden geldiği veya çarpıttığı gerçekliği filtresiz bir şekilde kamuoyuna sunar. Bu tanıklıklar, bireysel olayların ötesine geçerek, sistemik bir sorunun kanıtı olarak çerçevelenir. Sosyal medya, bu tür içeriklerin hızla yayılmasına, kolektif bir öfke ve dayanışma duygusu yaratmasına ve protestoları tetiklemesine olanak tanır (Chang vd., 2022). Hareket, aynı zamanda tarihsel anlatıları ve kolektif hafızayı da aktif olarak kullanır. Kölelik, Jim Crow yasaları, linç kültürü ve Sivil Haklar mücadelesi gibi tarihsel olaylara yapılan atıflar, günümüzdeki polis şiddetinin münferit olaylar olmadığını, aksine Amerika'nın uzun ve şiddet dolu ırkçılık tarihinin bir devamı olduğunu savunur (Cyr ve Hirst, 2024). Böylece BLM hem güncel adaletsizliklere karşı çıkmakta hem de Amerikan ulusal kimliğinin dayandığı ırksal hiyerarşileri sorgulayarak olumlayıcı bir Siyah kimlik inşa etmektedir.

25 Mayıs 2020 tarihinde George Floyd'un Minneapolis'te bir polis memuru tarafından öldürülmesi, Black Lives Matter (BLM) hareketi açısından olduğu kadar Amerikan toplumu genelinde de kritik bir kırılma anı oluşturmuştur. Olayın görüntülerinin kısa sürede küresel ölçekte dolaşıma girmesiyle birlikte, Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere dünyanın birçok kentinde kitlesel protesto gösterileri düzenlenmiştir. Mevcut tahminlere göre 15 ila 26 milyon kişinin katılımıyla gerçekleşen bu protestolar, ölçek ve yaygınlık bakımından ABD tarihinin en geniş katılımlı toplumsal seferberliklerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Buchanan vd., 2020).

George Floyd protestoları, BLM hareketinin hem söylemsel hem de somut etkilerini görünür kılmıştır. Söylemsel düzeyde bu protesto dalgası, kamuoyunun ırkçılık ve adalet meselelerine ilişkin farkındalığını belirgin biçimde artırmıştır. Daha önce büyük ölçüde akademik ve aktivist çevrelerle sınırlı kalan *sistemik ırkçılık*, *hapishane-endüstriyel kompleks* ve *polis fonlarının kesilmesi* (*defund the police*) gibi kavramlar, ana akım siyasal ve toplumsal tartışmaların merkezine yerleşmiştir (Dunivin vd., 2022). Nitekim Pew Research Center tarafından yürütülen bir araştırma, beyaz Amerikalıların çoğunluğunun (%54), polis şiddetini münferit vakalar yerine daha geniş ve yapısal bir sorunun göstergesi olarak değerlendirmeye başladığını ortaya koymaktadır (Ray, 2022).

Somut politika düzeyinde ise sonuçlar daha karışık olduğu söylenebilir. Protestoların yarattığı siyasi baskı, birçok eyalet ve şehirde polis reformu yasalarının çıkarılmasını tetiklemiştir. Bu reformlar arasında polisin boğma tekniklerinin yasaklanması, *kapı kırmadan girme* (no-knock warrant) yetkilerinin sınırlandırılması, vücut kameralarının zorunlu hale

getirilmesi ve polislerin sicillerinin daha şeffaf hale getirilmesi gibi önlemler yer almıştır (Ray, 2022). Ancak, hareketin en radikal taleplerinden biri olan *polisin fonunu kes* (defund the police) sloganı hem büyük bir tartışma yaratmış hem de somut politika değişikliklerine dönüşmekte zorlanmıştır. Akademik bir çalışma, BLM protestolarının genel olarak polis bütçelerinin kesilmesine yol açmadığını, hatta Cumhuriyetçilerin ağırlıkta olduğu şehirlerde protestoların polis bütçelerinde artışla sonuçlandığını ortaya koymuştur (Ebbinghaus vd., 2025). Bu durum, BLM'nin merkezi olmayan yapısının, kamuoyunu harekete geçirmedeki başarısını, spesifik ve birleşik politika taleplerini yasal kazanımlara dönüştürmede aynı ölçüde gösteremediğini düşündürmektedir. Hareketin yarattığı yüksek düzeydeki kamusal farkındalığa rağmen, bu söylemsel kazanımların kalıcı ve kapsamlı yapısal dönüşümlere tercüme edilmesi süreci, derinleşen siyasal kutuplaşma ve yerleşik kurumsal direnç nedeniyle önemli sınırlamalarla karşı karşıya kalmaya devam etmektedir.

4. KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ: İKİ HAREKET, İKİ DİJİTAL EVREN

Çin'deki dijital milliyetçilik ve ABD'deki Black Lives Matter hareketi, her ikisi de dijital çağın ürünleri olmalarına rağmen, temel motivasyonlarından örgütsel yapılarına, devletle ilişkilerinden kimlik inşa stratejilerine kadar neredeyse her boyutta birbirinin zıttı dinamikler sergilemektedir. Bu karşıtlık, dijital teknolojilerin politik potansiyelinin, içinde işledikleri sosyo-politik bağlam tarafından ne denli derinden belirlendiğini ortaya koymaktadır (Zhang vd., 2024; Peay, 2024).

İki hareket arasındaki en temel ayrım, devletle kurdukları ilişkide yatmaktadır. Çin dijital milliyetçiliği, büyük ölçüde Parti-Devlet ile simbiyotik ve karşılıklı meşrulaştırıcı bir ilişki içindedir. Devlet, *Aşağılanma Yüzyılı* gibi tarihsel anlatılarla milliyetçi duyarlılık için ideolojik zemini hazırlar, teknolojik altyapıyı (Büyük Güvenlik Duvarı) kontrol ederek bu söylemin yayılacağı korunaklı bir alan yaratır. Bu bağlamda milliyetçi tepkileri kendi dış politika ve iç meşruiyet hedefleri için bir araç olarak kullanır (Zhang vd., 2024). Buna karşılık, milliyetçi netizenler, devletin resmi söylemini yankılar, güçlendirir ve hatta daha saldırgan bir dille savunarak, devletin ideolojik aygıtının gönüllü bir uzantısı gibi hareket ederler. NBA ve H&M krizlerinde görüldüğü gibi, tabandan gelen öfke ile devlet medyasının yönlendirmesi sorunsuz bir şekilde bütünleşebilir (Song, 2023).

BLM ise doğası gereği devlete ve onun kurumlarına karşı antagonistik ve muhalif bir konumdadır. Hareketin varlık nedeni, devletin şiddet tekeli olan polisin ve adaleti sağlamakla yükümlü olan hukuk sisteminin, Siyah topluluklara karşı sistematik olarak şiddet uyguladığı ve ayrımcılık yaptığı iddiasıdır. BLM, devleti bir koruyucu olarak değil, bir fail olarak görür ve temel amacı devletin bu baskıcı mekanizmalarını sorgulamak, reforme etmek veya ortadan kaldırmaktır. Protestoları doğrudan polis şiddetini hedef alır, talepleri yasal ve kurumsal değişikliklere yöneliktir ve söylemi, devletin meşruiyetini ve adalet vaadini temelden sorgular (Gürcan ve Donduran, 2021; Cascante, 2019).

İki hareketin kimlik inşa etme stratejileri de bu temel ayrımı yansıtır. Çin dijital milliyetçiliği, *dışlayıcı bir bütünleşme* mantığıyla çalışır. Kimlik, ulusun dış ötekilere-genellikle Japonya ve Batı dünyası- karşı birleşmesiyle inşa edilir. Biz (Çin ulusu), onların (Çin'in egemenliğini tehdit eden, tarihsel olarak aşağılayan veya günümüzde eleştiren yabancı güçler) varlığıyla tanımlanır. Bu süreç, ulusal kimliği homojenleştirme ve iç farklılıkları (etnik, siyasi) bastırma eğilimindedir. Amaç, dış tehdit algısı üzerinden monolitik ve birleşik bir ulusal kimlik yaratmaktır.

BLM'nin kimlik stratejisi ise içsel bir olumlama ve tanınma mücadelesidir. Hareket, ulus *içindeki* tarihsel olarak marjinalleştirilmiş, insanlığı ve değeri sistematik olarak inkâr

edilmiş bir grubun varlığını ve haklarını savunur. *Black Lives Matter* (Siyahların Hayatları Değerlidir) sloganı, bu olumlamanın en saf halidir bu, Siyah yaşamlarının diğerlerinden daha değerli olduğu anlamına gelmez, aksine toplumun ve devletin Siyah yaşamlarına sistematik olarak *daha az* değer verdiği gerçeğine bir tepkidir (Szetela, 2020). Kimlik inşası, dış bir düşmana karşı değil, ulusun kendi içindeki ırksal hiyerarşilere ve adaletsizliklere karşı yapılır. Bu, kesişimsel bir kimlik anlayışını benimser; yani Siyah olmanın yanı sıra kadın, queer, trans veya engelli olmanın getirdiği katmanlı ayrımcılıkları da tanır ve kucaklar (Cox, 2017; Ransby, 2018).

Dijital platformların mimarisi ve yönetim modelleri, bu iki farklı hareketin gelişiminde kritik bir rol oynamıştır. Çin'in dijital ekosistemi, *bir duvarlı bahçe* olarak tanımlanabilir (Chen vd., 2025). Büyük Güvenlik Duvarı ile dış dünyadan izole edilmiş, Weibo ve Douyin gibi yerli platformlar ise yoğun devlet sansürü ve algoritmik yönlendirme altındadır (Center for Spatial Research, t.y.). Bu yapı, milliyetçi yankı odalarının oluşmasını ve alternatif görüşlerin dolaşıma girmesini engeller. Algoritmalar, *pozitif enerji* taşıyan vatansever içerikleri ödüllendirirken, eleştirel veya uyumsuz içerikleri bastırır. Bu kontrollü ortam, devletin ve milliyetçi grupların mesajlarını hızla ve etkili bir şekilde yayması için ideal bir zemin sunar.

Buna karşılık, BLM'nin doğup büyüdüğü Batılı platformlar (özellikle Twitter), (görelî) bir açık meydan işlevi görmüştür. Sansür mekanizmalarının Çin'e kıyasla çok daha gevşek olması, devlet kontrolünün daha az doğrudan olması ve platform mimarisinin viral içeriklerin hızla yayılmasına olanak tanınması, BLM gibi tabandan gelen bir hareketin ortaya çıkması için gerekli koşulları sağlamıştır (Deng ve Yang, 2021). Twitter'ın hashtag tabanlı yapısı, merkezi olmayan bir hareketin ortak bir kimlik etrafında toplanmasını ve küresel ölçekte organize olmasını kolaylaştırmıştır. Elbette bu platformlar da tarafsız değildir; algoritmik önyargılar, dezenformasyon ve nefret söylemi gibi sorunlarla doludur. Ancak Çin'in *duvarlı bahçesi* ile karşılaştırıldığında, muhalif seslerin ve karşı-anlatıların gelişebileceği çok daha açık bir alan sunmuştur.

Son olarak, iki hareketin başarısının farklı metriklerle ölçülmesi gerekir. Çin dijital milliyetçiliği için başarı, söylemsel hegemonya kurmaktır. Bu, resmi anlatının sorgulanamaz hale gelmesi, iç muhalefetin susturulması, dış eleştirilerin etkisizleştirilmesi ve Çin'in ulusal çıkarları olarak tanımlanan hedefler doğrultusunda halkın seferber edilmesidir. NBA'in özür dilemeye zorlanması veya H&M'in Çin pazarından fiilen silinmesi, bu metrik açısından birer başarı olarak görülebilir.

BLM için ise başarı, çok daha karmaşık ve katmanlıdır. Bir yanda, söylemsel düzeyde kamuoyunu dönüştürmek, *sistemik ırkçılık* gibi kavramları ana akım dile sokmak ve ırksal adaletsizlik konusunda ulusal bir diyalog başlatmak gibi hedefler vardır ki hareket bu alanda önemli başarılar elde etmiştir (Ray, 2022). Diğer yanda ise, bu söylemsel değişimi somut politika kazanımlarına dönüştürme hedefi bulunur. Polis reformu yasaları gibi bazı alanlarda ilerlemeler kaydedilmiş olsa da (Peay, 2024), *polisin fonunu kesmek* gibi daha yapısal taleplerin hayata geçirilmesinde ciddi zorluklarla karşılaşmıştır (Ebbinghaus vd., 2025). Dolayısıyla, BLM'nin başarısı, hem elde ettiği kültürel ve söylemsel etkiyle hem de karşılaştığı kurumsal direnç ve siyasi engellerle birlikte değerlendirilmelidir (Saltsman, 2024).

Aşağıdaki tablo, bu karşılaştırmalı analizin temel bulgularını özetlemektedir:

Tablo 1. Çin’de Dijital Milliyetçilik ile ABD’de Black Lives Matter Hareketinin Karşılaştırmalı Analizi

Özellik	Çin’de Dijital Milliyetçilik	ABD’de Black Lives Matter
Temel Motivasyon	Ulusal gururu ve egemenliği savunma; <i>Aşağılanma Yüzyılı</i> travmasını telafi etme.	Sistematik ırkçılığa ve polis şiddetine son verme; Siyah yaşamlarının değerini olumlama.
Yapı	Amorf, ancak genellikle devlet medyası ve kanaat önderleri tarafından yönlendirilen.	Merkezi olmayan, lidersiz, ağ tabanlı.
Devletle İlişki	Genellikle devletle simbiyotik, devlet tarafından meşrulaştırılan ve araçsallaştırılan.	Devlet kurumlarına (özellikle polise ve adalet sistemine) karşı muhalif ve çatışmacı.
Temel Söylem	Ulusal gurur, <i>Aşağılanma Yüzyılı</i> anlatısı, dış tehditlere karşı birlik.	Sistematik ırkçılık, polis şiddeti, sosyal adalet, Siyahların özgürleşmesi.
Kimlik İnşası	Dış ötekine karşı birleşik, monolitik bir ulusal kimlik (Biz vs. Onlar).	Ulus içindeki marjinalleştirilmiş, kesişimsel bir kimliğin değerini ve haklarını savunma.
Hedef	Ulusal egemenliği savunmak, Parti-Devlet meşruiyetini güçlendirmek, dış eleştirileri susturmak.	Polis reformu, yapısal ırkçılığı ortadan kaldırmak, Siyah topluluklar için eşitlik ve adalet sağlamak.
Dijital Platformların Rolü	Kontrol edilen <i>duvarlı bahçe</i> içinde yankı odaları yaratma, hızlı ve kitlesel boykot/saldırı organize etme.	Karşı-anlatı oluşturma, küresel dayanışma ağları kurma, merkezi olmayan mobilizasyonu kolaylaştırma.

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

5. SONUÇ

Bu çalışma, 21. yüzyılın iki önemli toplumsal fenomenini, Çin’deki dijital milliyetçiliği ve ABD’deki Black Lives Matter hareketini, dijital çağda toplumsal protesto ve kimlik inşası merceğinden karşılaştırmalı olarak analiz etmiştir. Analiz, her iki olgunun da dijital platformları kolektif eylem ve kimlik siyaseti için merkezi bir araç olarak kullanmasına rağmen, bu araçları tamamen zıt amaçlar ve stratejilerle seferber ettiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, dijital aktivizmin tekil ve evrensel bir mantığa sahip olduğu fikrini çürütmekte ve bu tür fenomenlerin ancak içinde doğdukları özgül siyasi, tarihsel ve teknolojik bağlamlar içinde anlaşılabilceğini göstermektedir.

Çin dijital milliyetçiliği, devletin ideolojik çerçevesi, teknolojik kontrolü ve tabandan gelen coşkulu katılımın birleştiği, ulusal kimliği dış ötekine karşı pekiştiren ve Parti-Devlet

meşruiyetini güçlendiren bir model sunmaktadır. *Aşağılanma Yüzyılı* anlatısıyla beslenen bu milliyetçilik, *duvarlı bahçe* olarak işleyen bir dijital ekosistemde, devletin hedefleriyle uyumlu bir şekilde seferber olmaktadır. Buna karşılık, Black Lives Matter hareketi, devletin kendisine ve onun şiddet aygıtlarına meydan okuyan, merkezi olmayan ve ağ tabanlı bir karşı-hegemonik direniş biçimidir. Hareket, dijital platformların (görece) açık yapısını, sistemik ırkçılığa karşı güçlü bir karşı-anlatı oluşturmak, marjinalleştirilmiş Siyah kimliğini olumlamak ve küresel bir dayanışma ağı inşa etmek için kullanmıştır.

Bu iki vakanın karşılaştırılması, makalenin temel tezini doğrulamaktadır; Dijital platformlar, politik olarak nötr araçlar değildir. Onların mimarisi, yönetim modelleri ve içinde işledikleri siyasi rejim, üzerlerinde gelişen toplumsal hareketlerin karakterini, hedeflerini ve etki potansiyelini belirleyen en kritik faktörlerdir. Çin'in kontrollü dijital alanı, birleşik ve dışlayıcı bir ulusal kimliği teşvik ederken, ABD'nin daha açık ama aynı zamanda kutuplaşmış dijital kamusal alanı, ulusal kimliğin kendisini sorgulayan ve yeniden tanımlamaya çalışan bir hareketin doğuşuna olanak tanımıştır.

Florian Schneider'in *ulusal topluluk duygularına dijitalleşince ne olur?* sorusuyla yola çıktığımızda (Schneider, 2018), bu çalışma iki farklı ve güçlü cevap sunmaktadır. Bazen, Çin örneğinde olduğu gibi, bu duygular pekişir, homojenleşir ve dış dünyaya karşı daha savunmacı ve saldırgan bir hale gelir. Ulus, dijital ağlar aracılığıyla kendini yeniden teyit eder ve sınırlarını daha da kalın çizer. Bazen de BLM örneğinde olduğu gibi, ulusal topluluğun hayali birliği ve adaleti, bizzat o topluluğun içinden gelen sesler tarafından dijital platformlarda sorgulanır. Hayali cemaatin bazı üyeleri için bir yoldaşlık değil, bir baskı mekanizması olduğu gerçeği, dijital ağlar aracılığıyla milyonlara duyurulur ve bu cemaatin yeniden tanımlanması, daha adil bir temelde yeniden kurulması talep edilir.

Sonuç olarak, dijitalleşmenin geleceği, ne tek başına teknolojinin getireceği bir özgürleşme ütopyası ne de mutlak bir kontrol distopyasıdır. Gelecek, bu iki potansiyelin, farklı toplumsal ve siyasi bağlamlarda, güç mücadeleleri içinde sürekli olarak yeniden şekillendiği karmaşık bir arenada yatmaktadır. Çin dijital milliyetçiliği ve Black Lives Matter hareketi, bu arenanın iki zıt kutbunu temsil ederek, dijital çağda kimlik, protesto ve devlet arasındaki ilişkinin ne kadar çeşitli ve dinamik olabileceğini göstermektedir. Bu dinamikleri anlamak, 21. yüzyılın siyasi ve toplumsal dönüşümlerini kavramak için hayati bir öneme sahiptir.

KAYNAKÇA

- Anderson, B. (2015). *Hayali cemaatler: Milliyetçiliğin kökenleri ve yayılması* (İ. Savaşır, Çev.). Metis Yayıncılık.
- Biberstein, J. (2019, 15 Ekim). *The implications of Daryl Morey's tweet on NBA business in China*. globalEDGE. <https://globaledge.msu.edu/blog/post/56787/the-implications-of-daryl-moreys-tweet-o> (Erişim Tarihi: 25.07.2025).
- Buchanan, L., Bui, Q., & Patel, J. K. (2020, 3 Temmuz). *Black Lives Matter may be the largest movement in U.S. history*. The New York Times. <https://web.archive.org/web/20200703093023/https://www.nytimes.com/interactive/2020/07/03/us/george-floyd-protests-crowd-size.html> (Erişim Tarihi: 13.07.2025).
- Bureau of Justice Statistics. (2015, Kasım). *Police use of nonfatal force, 2002-11* (NCJ 249216). U.S. Department of Justice. https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/punf0211_sum.pdf (Erişim Tarihi: 03.09.2025).

- Callahan, W. A. (2020). China's digital nationalism [Review of the book *China's digital nationalism*, by F. Schneider]. *Perspectives on Politics*, 18(1), 330–331. <https://doi.org/10.1017/S1537592719004092>
- Cammaerts, B. (2015). Social media and activism. R. Mansell & P. Hwa (Ed.), *The international encyclopedia of digital communication and society* içinde (ss. 1027–1034). Wiley-Blackwell. https://eprints.lse.ac.uk/62090/1/Social_media_and.pdf (Erişim Tarihi: 05.11.2025).
- Cascante, D. C. (2019). *Black Lives Matter: Understanding social media and the changing landscape of social trust* [Yüksek lisans tezi, University of Arkansas, Fayetteville]. ScholarWorks@UARK. <https://scholarworks.uark.edu/etd/3375> (Erişim Tarihi: 09.06.2025).
- Center for Spatial Research. (t.y.). *Jumping the great firewall*. Columbia University. <https://c4sr.columbia.edu/projects/jumping-great-firewall> (Erişim Tarihi: 12.04.2025).
- Chang, H. H., Richardson, A., & Ferrara, E. (2022). #JusticeforGeorgeFloyd: How Instagram facilitated the 2020 Black Lives Matter protests. *PLOS ONE*, 17(12), e0277864. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0277864>
- Chase, G. (2018). The early history of the Black Lives Matter movement, and the implications thereof. *Nevada Law Journal*, 18(3), 1091–1112. <https://scholars.law.unlv.edu/nlj/vol18/iss3/11/> (Erişim Tarihi: 10.06.2025).
- Chen, R., Skey, M., & Mihelj, S. (2025). Inhabitants of a national “walled garden”: Everyday digital nationalism in China. *Social Media + Society*, 11(2). <https://doi.org/10.1177/20563051251342224>
- Chen, X., Kaye, D. B. V., & Zeng, J. (2021). #PositiveEnergy Douyin: Constructing “playful patriotism” in a Chinese short-video application. *Chinese Journal of Communication*, 14(1), 97–117. <https://doi.org/10.1080/17544750.2020.1761848>.
- Corry, F., & Ananny, M. (2019). Resisting the digital diet: Media ideologies and intersectional labor in the “digital detox”. *International Journal of Communication*, 13, 5271–5293. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/12064> (Erişim Tarihi: 16.03.2025).
- Cox, J. M. (2017). The source of a movement: Making the case for social media as an informational source using Black Lives Matter. *Ethnic and Racial Studies*, 40(11), 1847–1854. <https://doi.org/10.1080/01419870.2017.1334935>
- Cyr, T. G., & Hirst, W. (2024). Malleable national collective memories among Black and White Americans. *Journal of Experimental Psychology: General*, 153(8), 1973–1996. <https://doi.org/10.1037/xge0001613>
- Daryl Morey, *China, Hong Kong and the NBA megathread #2* [Online forum post]. (2019, 10 Ekim). Reddit. https://www.reddit.com/r/nbadiscussion/comments/dg2zmm/daryl_morey_china_hong_kong_and_the_nba/ (Erişim Tarihi: 15.10.2025).

- Day, E. (2015, 19 Temmuz). *#BlackLivesMatter: The birth of a new civil rights movement*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2015/jul/19/blacklivesmatter-birth-civil-rights-movement> (Erişim Tarihi: 25.07.2025).
- DelValley, N., & Muscato, C. (t.y.). *Black Lives Matter movement | BLM history, goals & accomplishment*. Study.com. <https://study.com/learn/lesson/blm-movement.html> (Erişim Tarihi: 02.09.2025).
- Deng, W., & Yang, Y. (2021). Cross-platform comparative study of public concern on social media during the COVID-19 pandemic: An empirical study based on Twitter and Weibo. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(12), 6487. <https://doi.org/10.3390/ijerph18126487>
- Dunivin, Z. O., Yan, H. Y., Ince, J., & Rojas, F. (2022). Black Lives Matter protests shift public discourse. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 119(10), e2117320119. <https://doi.org/10.1073/pnas.2117320119>
- Ebbinghaus, M., Bailey, N., & Rubel, J. (2025). The effect of the 2020 Black Lives Matter protests on police budgets: How “defund the police” sparked political backlash. *Social Problems*, 72(3), 1198–1215. <https://doi.org/10.1093/socpro/spae004>
- Freelon, D., McIlwain, C. D., & Clark, M. D. (2016). *Beyond the hashtags: #Ferguson, #Blacklivesmatter, and the online struggle for offline justice*. Center for Media & Social Impact, American University. <https://cmsimpact.org/report/beyond-hashtags-ferguson-blacklivesmatter-online-struggle-offline-justice/> (Erişim Tarihi: 27.03.2025).
- Greijdanus, H., de Matos Fernandes, C. A., Turner-Zwinkels, F., Honari, A., Roos, C. A., Rosenbusch, H., & Postmes, T. (2020). The psychology of online activism and social movements: Relations between online and offline collective action. *Current Opinion in Psychology*, 35, 49–54. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2020.03.003>
- Gürçan, E. C., & Donduran, C. (2021). The formation and development of the Black Lives Matter movement: A political process perspective. *SİYASAL: Journal of Political Sciences*, 30(1), 151–167. <https://doi.org/10.26650/siyasal.2021.30.1.871276>.
- Heaney, M. T. (2022). Who are Black Lives Matter activists? Niche realization in a multimovement environment. *Perspectives on Politics*, 20(4), 1362–1385. <https://doi.org/10.1017/S1537592722001281>.
- Hubscher, M. (2019, 7 Kasım). *The NBA’s China debacle: How corporations learned to stop worrying and love the Chinese market*. Syracuse Journal of International Law and Commerce. <https://jilc.syr.edu/2019/11/07/the-nbas-china-debacle-how-corporations-learned-to-stop-worrying-and-love-the-chinese-market/> (Erişim Tarihi: 29.07.2025).
- Jaivin, L. (2021, 3 Aralık). *Little Pinks and their achy breaky hearts: China’s army of easily offended young internet-watchers is attracting its own critics*. Inside Story. <https://insidestory.org.au/little-pinks-and-their-achy-breaky-hearts/> (Erişim Tarihi: 18.02.2025).

- Karadoğan Doruk, E., Mengü, S., & Ulusoy, E. (Ed.). (2021). *Digital siege*. Istanbul University Press. <https://doi.org/10.26650/B/SS07.2021.002>
- Kaufman, A. A. (2011, 10 Mart). *The "Century of Humiliation" and China's national narratives* [Testimony before the U.S.-China Economic and Security Review Commission]. U.S.-China Economic and Security Review Commission. <https://www.uscc.gov/sites/default/files/3.10.11Kaufman.pdf> (Erişim Tarihi: 05.11.2025).
- Koetse, M. (2024, 13 Ekim). *The hashtagification of Chinese propaganda*. What's on Weibo. <https://www.whatsonweibo.com/the-hashtagification-of-chinese-propaganda/> (Erişim Tarihi: 11.11.2025).
- Legal Defense Fund. (t.y.). *Critical race theory: Frequently asked questions*. <https://www.naacpldf.org/critical-race-theory-faq/> (Erişim Tarihi: 25.07.2025).
- McGirt, E. (2016, 8 Ağustos). Who is funding Black Lives Matter. *Fortune*. <https://fortune.com/2016/08/08/funding-black-lives-matter-ford/> (Erişim Tarihi: 10.07.2025).
- Metcalf, M. (2019, Nisan). Humiliation is prologue: China uses selective history to justify its maritime expansion, which the United States must counter by holding the country responsible for its behavior. *Naval History*, 33(2). <https://www.usni.org/magazines/naval-history-magazine/2019/april/humiliation-prologue> (Erişim Tarihi: 13.08.2025).
- Morris School District. (t.y.). *Black Lives Matter*. https://www.msd.edu/apps/pages/index.jsp?uREC_ID=1873180&type=d&pREC_ID=2031421 (Erişim Tarihi: 18.11.2025).
- Onwuachi-Willig, A. (2022). The CRT of Black Lives Matter. *Saint Louis University Law Journal*, 66(4), 663–676. https://scholarship.law.bu.edu/faculty_scholarship/3225 (Erişim Tarihi: 12.09.2025).
- Peay, P. C. (2024). The people's intervention: How #BlackLivesMatter circumvented a culture of congruent criminal justice policies in American states. *The Journal of Race, Ethnicity, and Politics*, 9(1), 123–156. <https://doi.org/10.1017/rep.2023.40>
- Prodani, M., Ze, T., & Hu, Y. (2025). *A classification system approach in predicting Chinese censorship*. arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2502.04234>
- Ransby, B. (2018). *Making all Black lives matter: Reimagining freedom in the twenty-first century*. University of California Press.
- Ray, R. (2022, 12 Ekim). *Black Lives Matter at 10 years: 8 ways the movement has been highly effective*. Brookings. <https://www.brookings.edu/articles/black-lives-matter-at-10-years-what-impact-has-it-had-on-policing/> (Erişim Tarihi: 05.05.2025).
- Roberts, F. (2018, 13 Temmuz). *How Black Lives Matter changed the way Americans fight for freedom*. American Civil Liberties Union. <https://www.aclu.org/news/racial->

justice/how-black-lives-matter-changed-way-americans-fight (Erişim Tarihi: 27.11.2025).

- Ross, J. (2015, 9 Ekim). Black Lives Matter launches a political action committee. But it's not an easy fit. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2015/10/09/black-lives-matter-now-has-a-political-action-committee-but-its-not-an-easy-fit/> (Erişim Tarihi: 20.10.2025).
- Saltsman, B. (2024). Black Lives Matter: The development of a movement & its impact on social work. *Creating Change: The Online Journal of Zines about Social Movements*, 6(1), 1-19. https://digitalscholarship.tnstate.edu/creating_change/vol6/iss1/3 (Erişim Tarihi: 06.06.2025).
- Schneider, F. (2018). *China's digital nationalism*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190876791.001.0001>.
- Schradie, J. (2018). The digital activism gap: How class and costs shape online collective action. *Social Problems*, 65(1), 51–74. <https://doi.org/10.1093/socpro/spx042>.
- Shi, W., & Li, J. (2025). News diversity under algorithms: The effects of pre-selected and self-selected personalization on Chinese TikTok (Douyin). *Digital Journalism*, 13(7), 1190–1208. <https://doi.org/10.1080/21670811.2025.2450312>
- Smail, A. (2024). Ethnic, national, and African consciousness: Lessons learned from Ghanaian teachers about decolonising citizenship(s). *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 55(7), 1129–1148. <https://doi.org/10.1080/03057925.2024.2370297>
- Smith, R. (2021). Black Lives Matter. *Encyclopedia of African-American politics* içinde (3. baskı, ss. 122–126). Facts on File.
- Song, C. (2023). Digital truth-making among the new Chinese online fandom nationalists: Between online popular culture and political participation. *Ethnologia Europaea*, 53(2), 1–25. <https://doi.org/10.16995/ee.8970>
- South China Morning Post. (t.y.). *A timeline of the Daryl Morey NBA-China saga*. https://multimedia.scmp.com/widgets/vert_timeline/?id=darylmorey-nba-china-saga (Erişim Tarihi: 13.10.2025).
- Szetela, A. (2020). Black Lives Matter at five: Limits and possibilities. *Ethnic and Racial Studies*, 43(8), 1358–1383. <https://doi.org/10.1080/01419870.2019.1638955>.
- Tillery, A. B., Jr. (2019). What kind of movement is Black Lives Matter? The view from Twitter. *Journal of Race, Ethnicity, and Politics*, 4, 297–323. <https://doi.org/10.1017/rep.2019.17>.
- Wang, Q., & Li, M. (2021, 12 Kasım). *The “little pink” versus “glass hearts”: The growth of cyber-nationalism in China and the risk of misunderstanding* (IDSS Paper No. 016). S. Rajaratnam School of International Studies.
- Wei, Z. (2019). China's Little Pinks? *Asian Survey*, 59(5), 822–843. <https://doi.org/10.1525/as.2019.59.5.822>

- Weng, J. (2021). *The cultural politics of the NBA and China: Understanding the Daryl Morey incident* [Yüksek lisans tezi, Simon Fraser University]. Summit Research Repository. https://summit.sfu.ca/_flysystem/fedora/2025-07/etd21538.pdf (Erişim Tarihi: 14.03.2025).
- Wright, S. (2022). *Media framing and respectability narratives in #BlackLivesMatter: A Twitter analysis* [Lisans onur tezi, The University of Southern Mississippi]. The Aquila Digital Community. https://aquila.usm.edu/honors_theses/854 (Erişim Tarihi: 12.05.2025).
- Zhang, Q., & Gonçalves, B. (2015). *Topical differences between Chinese language Twitter and Sina Weibo*. arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.1512.07281>
- Zhang, X., Dumitrica, D., & Jansz, J. (2024). Mapping Chinese digital nationalism: A literature review. *International Journal of Communication*, 18, 1891–1912. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/20767/4545> (Erişim Tarihi: 03.05.2025).